

Preporuke za osobe koje rade sa djecom

PRESTANI – POČNI

Po uzoru na informacije koje se mogu naći u stručnoj literaturi, a odnose se na težnje odraslih osoba da izbjegnu, spriječe ili umanje neželjena, izazovna ponašanja kod djece, u nastavku će biti prikazane najčešće pogreške i preporuke navedene u literaturi kojima se potiču željene promjene.

S nepoželjnim, možemo reći i izazovnim, oblicima ponašanja * susreće se svaki roditelj i odgajatelj, ali ne primjenjuju jednako učinkovite metode njihovog suzbijanja.

* *npr. otpor, prkos, suprotstavljanje autoritetu, tvrdoglavost, pasivnost, psovke, vrijeđanje, ponižavanje, ismijavanje, udaranje, štibanje, griženje, otimanje za igračke ili uništavanje istih, vika, svađanje i dr.*

I odrasli i djeca tokom života uče adekvatne načine reagiranja, doživljavanja i ponašanja.

Odgovornost odraslih je veća jer djecu treba (in)direktno podučiti tome.

Ključnu ulogu osim roditelja imaju i drugi odrasli koji ostvaruju interakcije sa djecom.

Nekada djecu/ odrasle treba podučiti šta da prestanu raditi, a nekada šta da počnu raditi.

Da bismo znali adekvatno postupiti

trebamo imati znanje o datoj temi (o razvojnim obilježjima dječije dobi)

razumijevati različita ponašanja (znanje + saradnja s roditeljima + kontekst/ okolinski faktori)

znati primijeniti navedeno u praksi (vještine).

EMOCIJE DJECE

INTENZIVNE, SPONTANE, IZRAVNE, KRATKOTRAJNE, NESTALNE, ČESTE, RAZLIČITE,

PONAŠANJA

ITEKAKO PODLOŽNA PROMJENI.

Nije svako dječije opiranje nepoželjno ponašanje. Često je takvo ponašanje samo razvojna faza djeteta u kojoj ono nastoji zadovoljiti svoje potrebe.

Djeca mogu ne sarađivati zbog motivacije (zbog toga što im pravilo nije važno, nešto im je drugo važnije ili zabavnije u datom trenutku), zbog odnosa (osoba koja je postavila granicu im nije važna, imaju potrebu kontrirati osobi koja postavlja granicu, treba im pažnja i na taj način je privlače ili ne vjeruju da osoba ima autoritet), zbog znanja i vještina – djeca ne znaju kako se treba ponašati, zbog obilježja razvoja: impulzivnost i samoregulacija, nisu uvježbala novu vještinu).

“Važno je gledati na ponašanje kao problem, a ne na dijete kao problem,

pri čemu će se promijeniti pristup rješavanju problema”.

kažnjavanja,

isprazne prijetnje

primjene moći

naredbe

ucjene

vikanje

omalovažavanje sramoćenjem, ismijavanjem i korištenjem sarkazma

Konstantno prigovaranje

Nagli prekidi aktivnosti

nejasna objašnjenja

prečesto upotrebljavanje riječi „NE“ prilikom postavljanja granica

raspravljavanje, debatiranje i objašnjavanje u svađi
“ti” poruke

pretjerano zaštićivanje djece – mišljenje kako dijete nikada ne treba plakati ili se ljutiti, nastoji se otkloniti svaki izvor stresa, frustracije ili prepreke

nedosljednost, stalno mijenjanje pravila

postavljanje granica jednom zauvijek

nametanje odluka djeci i nedozvoljavanje iskazivanja vlastitog mišljenja

slaba regulacija vlastitih emocija

kazne koje se primjenjuju uz vremenski odmak ili uzimajući u obzir mnoga ponašanja tog dana (cijeli dan nešto...)

prijetimo onim što nećemo napraviti i/ ili obećavamo ono što ne možemo ispuniti

Zahtjevnost, popustljivost, neodlučnost, nejedinstvenost u zahtjevima

Prešućivanje ili zanemarivanje faktora koji mogu doprinijeti promjenama a izbjegavamo ih komunicirati

Razumjeti dijete, biti osjetljiv za njegove potrebe i osjećaje, biti emocionalno dostupan djetetu, a pritom dosljedan pružajući sigurnu i jasnu disciplinu

Biti empatični, strpljivi i otvoreni za dječije ideje i osjećaje

pokazati razumijevanje, pružiti utjehu i staviti se u djetetovu poziciju

Uspostaviti ravnotežu između čvrste i dosljedne discipline te iskazivanja ljubavi i topline prema djetetu

Usaglasiti precizna pravila i ustrajati na poštivanju istih (saradnja s roditeljima)

Granice se trebaju mijenjati ovisno o dobi djeteta i razvoju njegovih sposobnosti

Poticati i navikavati na poželjno, sprečavati nepoželjno

Služiti kao model ponašanja i/ ili reagiranja

Isticati poželjna ponašanja djece (modeli vršnjaka)

koristiti riječ „da“ umjesto „ne“ kada god je to moguće

jednostavno i jasno objasniti šta od djeteta očekujemo

dati sebi vremena za planiranje reakcije umjesto automatskog reagiranja bez promišljanja (“sačekaj trenutak”)

usmjeriti se na konkretno ponašanje koje želimo promijeniti, posljedicu primjenjivati odmah nakon neželjenog ponašanja te objasniti djetetu zašto navedeno nije primjereno

Pohvale, opraštanje i zabava kao ključne u očvršćivanju i održavanju dobrih odnosa s djecom

Aktivno slušamo djecu - kada djeca osjećaju da se njihovi glasovi čuju i cijene, to povećava njihovu motivaciju za učešće i doprinos aktivnosti

Sitna neprimjerena ponašanja nekada je efikasnije ignorisati nego stvarati otpor i prkos insistiranjem (djeca će izvući deblji kraj) i stalnim kritikama (stvorit će negativnu sliku o sebi)

Uočite poželjno ponašanje, istaknite ga i pohvalite